

ÖLÜM VE YAŞAM, CENNET VE CEHENNEM

*Büşra Aslan**

Uzun zaman önce önemli olduğunu düşündüğüm alıntılar yazdığım bir defterimi buldum. Biraz önce okurken fark ettim ki yazdığım alıntıların büyük çoğunluğu hayata dair sorularla, ölümlle, acıyla, hayatla ve sevgiyle alakalı. Zaten başka ne olabilirdi ki diye düşündüm sonra. Eski Mısır ve Antik Yunan'dan beri süregelen düalizmin hayatın en ücra köşelerine bile yerleşmiş olmasını oldukça ilgi çekici bulmuşumdur. Platon'un düalizmini daha spesifik olursam idealar teorisini ve mağara alegorisini ilk okuduğumda, sanırım henüz varoluşla ilgili bir bilincimin olmamasından kaynaklı, pek etkilenmemiştim. Gerçeğin, gerçekliğin, bizim gördüklerimizin ve bize görünenlerin aslında yüce ve iyi şeylerin birer yansıması olarak bu dünyada var olmasını düşünmek biraz umutsuz gelmişti bana. Hayatla ölümün, varlıkla yokluğun ardışık değil de iç içe geçmiş olması, ya da asıl gerçekliğin yaşadığımız dünyada ulaşılamaz olması pek adil değildi. Ama tekrar tekrar okuyup, farklı kaynaklar ekleyip, üzerine düşündüğümde gerçekten evrenin işleyişinin, varlığı ve hiçliği oluşturan zıtlıklarla dolu olduğuna ve aslında gerçekten bu dünyada doğrunun ulaşılabilecek bir şey olmadığına ikna oldum diyebilirim. Gerçekten de hayat, ölümü doğuruyor ve ölümle birlikte topraktan tekrar hayat ortaya çıkıyor. Mesela defterime eklediğim bir alıntıda Virginia Woolf ölümü şöyle tanımlamış; “Ölüm bir meydan okuyuştu. Ölüm, iletişim kurma çabasıydı, insanlar, nedense kendilerinden kaçan öze ulaşmanın olanaksızlığını hissediyorlardı; yakınlık uzağa düşüyordu daha az kendinden geçiyordu insan, yalnız kalıyordu. Ölüm bir kucaklaşmaydı.” Ölümün bu kadar hayatın içinde olması çok ironik değil midir? Ya da çoğumuzun asla ölümü düşünmeden salyangoz kabuğunda saklanır gibi yaşaması? Sokrates'in, Epiktetos'un ölümü karşıladıkları tavır geliyor aklıma, bir tamamlanış gibi, hatta varlığın tamamlanışı gibi, bizim “yok oluş” diye nitelediğimiz şey. Onların tavrına ulaşmanın imkânsızlığıyla birlikte Hakan Günday'ın “ölümün olduğu yerde daha ciddi ne olabilir?” sorusu hala bana daha yakın gelmektedir. Perspektifimizi daha az hüznünlü bir şeye çevirecek olursak, diğer bir alıntı; “The path to paradise, begins in hell” diyen Dante'nin *Cennet*'inden. Yani asıl güzel şeylerin en karanlık yerlerde oluşmaya başladığından bahseder, en azından benim anladığım bu. Ne ilginçtir ki Beatrice'e olan aşkı anlatmak için ölüm ötesini seçmiştir Dante. Hatta ilk kez cennetin ve cehennemin böylesine güçlü tasvirleri yapılmıştır o güne kadar. Bu yüzdendir ki eser zamanın ötesinde, Rönesans eserleri arasında sayılır, oysa onun cennete olan yolu Ortaçağda başlamıştır. Cennetten bu kadar

* Kocaeli Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencisi

bahsetmişken Gündüz Vassaf'ın *Cennetin Dibi*'nden bahsetmemek bana biraz haksızlık gibi göründü. Vassaf, günümüz totaliter dünyasını sarkastik bir dille yüzümüze çarparken bana hep Milton'ı hatırlatmıştır. Kitabı okurken kendinizi cehennem dibindeymiş gibi hissetmeniz ironiktir. Tıpkı Milton'ın *Paradise Lost*'unda Tanrıya karşı şeytana hak vermeniz hatta sempati duymanız gibi. Alıntıma gelecek olursak; “Tarih boyunca neredeyse akla gelebilecek her konuda bölünüp taraf olduk birbirimize karşı. Tanrı insanları ırk ırk yarattı masalıyla, ırklar kapıştı; insan Tanrı'yı yarattı dinler kapıştı; daha iyi ok atabilmek için sağ memesini kesen Amazonlar erkeklerle.” İşte bu dünyada yaratılan cennet! En başta bahsettiğim gibi zıtlıkların esaretinden asla kurtulamadı insan. Ama yine de, yazımı bu sefer *Cehennem*'de Dante'ye eşlik eden Virgil'in bir alıntısıyla bitirmek isterim “Amor vincit omnia, et nos cedamus amori.” Yani; “Love conquers all things, so let us too surrender to love.” Oldukça ütöpik veya absürt görünse de ben hala felsefeyle, edebiyatla ve en önemlisi sevgiyle yaşadığımız yerin biraz olsun güzelleşebileceğine inanıyorum.

KAYNAKÇA

Platon “Devlet”

Virginia Woolf “Mrs Dalloway”

Hakan Günday “Kinyas ve Kayra”

Dante Alighieri “İlahi Komedyası”

Gündüz Vassaf “Cennetin Dibi”

Virgil “Eclogues”